

Міністерство культури та інформаційної політики України
Національна бібліотека України для дітей

Незвичайні історії Великого казкаря

Інформаційний список та матеріали для проведення заходів
із нагоди 105-річчя від дня народження
англійського дитячого письменника Роальда Дала

Міністерство культури та інформаційної політики України
Національна бібліотека України для дітей

Незвичайні історії Великого казкаря

Інформаційний список та матеріали для проведення заходів
із нагоди 105-річчя від дня народження
англійського дитячого письменника Роальда Дала

Київ – 2021

УДК 016:82

Н 44

Відповідальна за випуск А.І. Гордієнко.

Укладач Л.М. Ільченко.

Літературний редактор В.В. Зеленська.

Незвичайні історії Великого казкаря : інформ. список та матеріали для проведення заходів із нагоди 105-річчя від дня народж. англ. дит. письменника Роальда Дала / Національна бібліотека України для дітей ; уклад. Л. М. Ільченко. — Київ : НБУ для дітей, 2021. — 40 с.

Видання включає біографічну довідку про Роальда Дала, перелік творів, що знаходяться у бібліотеці, список літератури та ресурсів мережі Інтернет про життєвий та творчий шлях, цитати письменника та вислови про його доробок, а також кросворд про його життя та творчість.

© Національна бібліотека України для дітей

«Я пишу лише про те,
що забиває дух або смішить.
Діти знають, що я завжди
на їхньому боці».

Роальд Дал

ВЕЛИКИЙ ДОБРИЙ ВЕЛЕТЕНЬ БРИТАНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ (біографія Роальда Дала)

Незвичайні світи, незвичайні історії письменника, кіносценариста, військового пілота, колумніста газети «The New Yorker», норвежця за походженням, валійця, друга А. Гічкока, Я. Флемінга та Е. Гемінгвея... Це все про класика національної англійської літератури, дитячого письменника Роальда Дала, якого у Великобританії часто називають «казкарем номер один». Багато поколінь англійських дітей виховувалися на його незвичних творах. Успіх супроводжував його як автора новел, адресованих дорослим, так і неперевершеного автора дитячих книжок. Його твори ставали бестселерами, за їхніми мотивами створювалися багато художніх та анімаційних фільмів. Тривалий час його творчість була невідома широкому загалу українських читачів. Лише на початку 1990-х років з'явилися переклади його творчого доробку.

Роальд Дал народився 13 вересня 1916 року в районі Лландафф (місто Кардіфф, Південний Уельс) у багатодітній дружній норвезькій сім'ї, де окрім нього були дівчатка Елен, Маргарет, Астрі, Альфільд, Елс та брат Луїс. Він був третьою дитиною у родині Гарольда Дала та Софії Гесельберг. Роальд завдячує своїм ім'ям норвезькому полярному мандрівнику-досліднику, національному герою Норвегії Р. Амудсену.

Його батько Гарольд Дал займався постачанням різних матеріалів на судна – канатів, фарб, продуктів, вугілля, багатьох інших побутових дрібниць. Крім того захоплювався садівництвом, колекціонуван-

ням високогірних рослин. Купував дорогі картини, розкішні меблі. Навчився різьбі по дереву, майстрував рами для дзеркал. Ретельно вів щоденники правильною англійською мовою. Мріяв про класичну англійську освіту для своїх дітей. Багато уваги приділяв дітям, яких виховував маленькими норвежцями, їх хрестили в норвезькій церкві в Кардіффі. Спілкувалися вдома норвезькою, батьки читали і перепо-відали дітям переважно норвезькі міфи та легенди. Маленький хлоп-чик слухав адаптовані з XIX століття колекції казок П.К. Асбйорсена та Й. Му – перекази оповідей про злих тролів, інших міфічних норвезьких істот, які жили в темних соснових лісах. Ці історії, сповнені фантасти-ки та гротеску, стануть згодом поштовхом до створення авторських власних історій. У подальшому сестра письменника відмічала подіб-ність його казок до норвезьких легенд, почутих у дитинстві.

Щороку сім'я виїздила на літній відпочинок до Норвегії, а мати Роальда так і не звикла до Бри-танії та англійських принципів виховання дітей. Родина була великою, тому виникла необхідність мати чимале житло. Коли хлопчику виповнилося 2 роки, батько купив великий заміський будинок – міцний дім із вежами на даху в оточенні чудових зелених галявин. Раннє дитинство у пам'яті хлоп-чика залишилося світлим часом, він ріс у дружній та щасливій родині, але відчуття іншості, відчуженості, ізолюваності, закрі-плене сімейним укладом, сформувалось у нього з дитячих літ.

У 1920 році несподівано у родині трапилося горе – померла його 7-річна старша сестричка Астрі, а через місяць помер 57-річний бать-ко від запалення легень. Мати продала дім та господарство, а сім'я переїхала до маленької приміської вілли під назвою Кемберленд Лодж.

У шість років його та сестер відвели до дитячого садка. Згодом він почав ходити до церковної підготовчої школи для хлопчаків, яка знахо-дилася недалеко від їхнього будинку. Дорогою зі школи Роальд та чет-

веро його однокласників зазвичай йшли через село та частень-ко заходили до кондитерської крамнички. Неможливо було її оминати, бо вітрини приваблюва-ли всілякими солодощами у вели-ких скляних банках. Через деякий час Роальд та його шкільні друзі потрапили у неприємну історію з

мишею, яка здохла, і яку підкинули до однієї зі скляних банок господині кондитерської. Ця історія згодом була описана письменником у неопублікованій книжці «Великий мишачий сюжет». Зрозуміло, що у школі на них чекало покарання тростиною. Матері довелося перевести сина до іншої підготовчої школи-інтернату св. Петра у Вестоні-супер-Мер.

1930-1934 роки – це роки навчання у Державній школі Рептона графства Дербішир. Змінювалися назви шкіл, але незмінними залишалися принципи британського виховання: «Це завжди були дні жаху, жорстокої дисципліни, заборони розмовляти у спальнях, бігати коридорами, жодного порушення розпорядку чи прояву неохайності, тільки правила і самі тільки правила, яким слід було коритись. І жах невідворотності покарання різкими постійно був над нами, наче жах смерті». Хлопчик зіткнувся з узаконеною традицією знущання старшокласників над молодшими школярами. Він як міг опирався нав'язливій системі приниження: лягав спати, повертаючись обличчям у бік домівки, симулював симптоми апендициту, погано навчався. Зокрема, викладач літератури карав його за неохайність, невиразність творів.

Але були певні хвилини задоволення. Найбільшу радість давало хлопчику читання: «Різдвяні історії» Діккенса та «Вітер у вербах» Грехема маленькому Роальду прочитала мама, а книгами Стівенсона та Кіплінга він насолоджувався сам. Окрім захоплення літературою, він зацікавився фотографією, часто брав із собою фотоапарат, проявляв свої знімки. Цій справі його навчив шкільний викладач малювання. Крім того, вчитель розповідав своєму учню про художників, знайомив з їхніми картинами. Несподіваними для самого хлопця виявилися успіхи у спорті. Роальд Дал був надзвичайно високим, у дорослому житті досягав 1,98 м. Він став чудовим спортсменом, навіть капітаном шкільної команди зі сквошу. Грав у крикет, футбол та гольф. Цікавився аеропланами, також йому подобалося розглядати географічні карти. Особливо зацікавив його африканський континент, бо «там усюди жирафи, слони, зебри, леви й антилопи і, ясна річ, змії, включно до чорної мамби...».

З метою дегустації та визначення кращих сортів шоколаду час від часу Роальд, як і всі хлопчики у школі, періодично отримував подарунок від відомої шоколадної компанії «Кедбері» – сіру коробочку з 12 плитками шоколаду, де 11 плиток були зразками нового сорту шоколаду. Хлопчик мріяв винайти новий сорт шоколаду, який здобув би похвалу самого пана Кедбері. Це надихнуло його в подальшому на написання дитячих повістей «Чарлі та шоколадна фабрика» (1964) та «Чарлі і великий скляний ліфт» (1972). Крім того, майбутній письменник колекціонував шоколадні обгортки, яких із часом набралось чимало.

Роальда не приваблювало подальше навчання після закінчення школи. Йому хотілося подорожувати, побачити нові землі, випробувати себе. Тому він влаштувався клерком у лондонську компанію «Шелл». Його мрія здійснилася, майбутній письменник уклав контракт на 3 роки з філією

«Шелл» та переїхав у Східну Африку в столицю Танзанії Дар-ес-Салаамі. Згодом він напише: «Я навчився витрушувати черевики, перш ніж взувати їх, перевіряючи, чи нема там скорпіона чи когось подібного; я захворів на малярію і лежав три дні у лихоманці з температурою 40,5 градусів». Далі навчився говорити мовою суахілі; спускався у копальні, де добували алмази, ходив у шортах і вперше в житті був далекий від обмежень, норм, стандартів англійського суспільства.

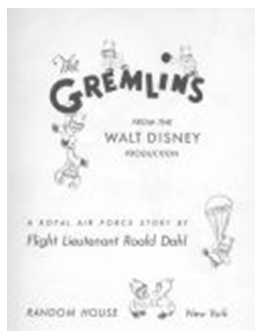

1939 року з початком Другої світової війни він здійснив доволі небезпечну подорож до найближчої в Африці бази Королівських військово-повітряних сил із метою навчитися літати. Навчальна ескадрилья Королівських ВПС знаходилась у Найробі (Кенія). Після піврічного навчання у Найробі мав самостійно перегнати літак до місця дислокації, але через неточні вказівки старшого офіцера зазнав аварії, ледве не загинув у Лівійській пустелі. Шість місяців у госпіталі Александрії були пов'язані з важкими фізичними та душевними стражданнями, гострим розумінням абсурдності – необхідності користися чужою

волею. Знову приєднався до своєї ескадрильї, яка базувалась у Греції, згодом у Єгипті. Брав участь у боях у небі Лівії, Сирії, Греції. Напади нестерпного головного болю, що були наслідками поранення, змусили його залишити Королівські військово-повітряні сили. З січня 1942 року його відрядили до Вашингтону як представника Британських військово-повітряних сил. У США він зустрічався з Ф. Рузвельтом, Г. Воллесом, Г. Труменом, потоваришував із Я. Флемінгом, А. Гічкоком, Е. Гемінгвеєм.

За спогадами письменника до літературної діяльності підштовхнула одна із вашингтонських зустрічей із письменником-мариністом С.С. Форестером, який збирався написати нарис про людей на війні, опираючись на реальний фронтовий досвід. Роальд Дал виклав свої спогади на папері як тези для подальшої роботи Форестера. «Того вечора у маленькому будиночку, де я самотньо мешкав на околиці Вашингтона, я сів за стіл і написав оповідання. Я почав о сьомій і закінчив опівночі... Вперше в моєму житті я був повністю заглиблений у те, що робив... Записувати на папері було неважко. Історія, здавалося, розказувала сама, і рука, що тримала олівець, швидко рухалась сторінкою. Задля сміху, коли я закінчив, я дав цьому назву. Я назвав це «Раз плюнути». Форестер передав це оповідання зі зміненою назвою «Збитий над Лівією» до редакції газети «The Saturday Evening Post», а майбутньому письменникові написав: «Ваше оповідання блискуче. Це робота обдарованого письменника. Чи знали ви, що ви – письменник?». Таким чином уперше була опублікована його стаття, а вже у 1940-ві роки його оповідання та есе друкували всі відомі американські тижневики.

У 1943 році письменник, використовуючи популярні серед пілотів побрехеньки і байки, написав оригінальну та незвичну історію про маленьких істот – гремлінів. За думками пілотів Королівських військово-повітряних сил, саме запозичені із фольклору гремліни, які жили у винищувачах і бомбардувальниках, робили отвори у обшивках літаків, руйнували мотори, тобто псували літаки, сприяли загибелі пілотів. Таким чином вони мстилися авіаторам за винищення їхнього лісу та побудову авіаційного заводу на цьому місці. Письмен-

ник зобразив цих істот як ворогів людства, які заселили Землю своїм народом. Популярності книжки сприяли чудові ілюстрації В. Діснея. Його компанія навіть отримала права на екранізацію твору письменника, але з певних причин фільм не зняли. Отже, питання, чим займатися після закінчення війни не виникало. Р. Дал повністю присвятив себе літературній творчості: писав для дорослої аудиторії захоплюючі дотепні оповідання, повісті, п'єси, есе з непередбачуваним фіналом та з відтінком чорного гумору. Його твори здобули світову славу, про нього писали та дру-

кували твори найвідоміші видання того часу. Книжка «До тебе» («Over to You», 1946) об'єднала 10 найбільш ранніх його оповідань, багато з яких були написані з власного досвіду пілота-винищувача. Американський письменник та видавець А. Кнопф захопився його оповіданнями та видав збірку оповідань та новел «Хтось, такий, як ти» («Someone Like You», 1953). Після виходу цієї книжки до письменника приходять визнання та увага критиків. Через рік він отримав престижну премію Едгара По (премію «Едгар») у номінації за найкраще оповідання.

На початку 1950-х років письменник жив між двома країнами — Великобританією та США. Публікувався у США та розпочав кар'єру кіносценариста. Брав участь у створенні телевізійного серіалу «Вихід» («Way out», 14 епізодів, 1961). Крім того, написав сценарії до фільмів за творами свого друга Я. Флемінга: романом «Живеш лише двічі» (фільм про Джеймса Бонда, 1967), дитячою книжкою «Чітті-Чітті Бенг-Бенг» (1968). Створював сценарії за мотивами своїх творів до фільмів «Віллі Вонка і шоколадна фабрика» (1971), «Джеймс і гігантський персик» (1986). Загалом він створив понад 20 кіно- і телесценаріїв до фільмів.

Творчість письменника – це примхливий синтез життєвого досвіду, нестримної уяви та творчої свободи. Його улюблений жанр – новела. Створені ним ситуації завжди екстремальні, насичені жахом передчуття смертельної небезпеки, хоча знайомі, банальні та життєподібні, а герої – звичайні пересічні люди. У 1959 році вийшла його збірка «Поцілунок», куди ввійшло оповідання «Хазяйка». Саме за цей твір письменник отримав премію Едгара По у номінації «Найкраще оповідання». Видання цієї книжки остаточно закріпило за автором репутацію майстра чорного гумору. Його твори почали перекладатися іншими мовами – італійською, нідерландською, французькою, німецькою.

На одній із вечірок він познайомився із голлівудською зіркою Патрісією Ніл (1926-2010), ця зустріч переросла у серйозні відносини. А у липні 1953 року вони одружилися. Наступного 1954 року сім'я переїхала до фермерського будинку у Великому Міссендені (Великобританія), перейменованому на «Циганський дім», де жив та працював письменник наступні 36 років. У яблуневому саду він збудував хатинку та облаштував у ній робо-

чий кабінет. З 1961 року до кінця свого життя щороку друкував по книжці, адресуючи їх дітям та дорослим. Його книжки збурювали галасливу дискусію у пресі. Оскільки Р. Дал писав і для дітей, і для дорослих, критики висловлювалися про нього як про «двоголового творця», «гіркого» для дорослих і «солодкого» – для дітей. Але стосовно цих висловлювань у пресі він говорив: «Абсолютно неприпустимо бачити в мені двох різних людей, це зовсім не так».

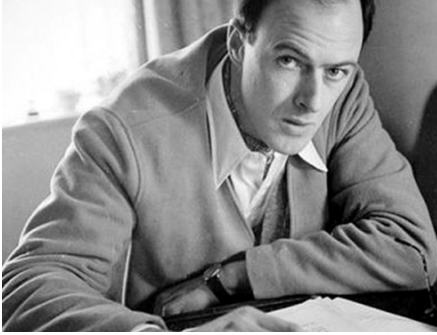

У шлюбі з Патрісією народилося п'ятеро дітей – доньки Олівія (1955), Шантал Тесса (1957), син Тео Метью (1960), донька Офелія Магдалена (1964) та Люсі Ніл (1965). Патрісія знімалася у багатьох фільмах того часу. 1964 року отримала премію «Оскар». Тому більше часу з дітьми проводив саме батько. 1960-1965 роки стали тяжким випробуванням для подружжя Далів. Узимку 1960 року під час подорожі до Нью-Йорка трапилася жаклива аварія на одній із вулиць міста, внаслідок якої чотиримісячний син Тео отримав травми головного мозку – гідроцефалію. Після операції він повинен був жити за допомогою апарату для покращення якості життя, який був недосконалим, часто виходив із ладу. Тому співпрацюю-

чи зі своїм консультантом та другом-авіаконструктором гідравлічних насосів С. Вейдом та нейрохірургом К. Тіллом, Р. Дал започаткував клапан Вейда-Дала-Тілла – неблокуючий клапан, що зливає рідину з мозку. Сьогодні він застосовується для лікування тисяч дітей із мозковими травмами. Зрештою, після багатьох років відчайдушної хвороби Тео одужав. 1962 року у віці 7 років померла від хвороби його перша донька Олівія. Новий удар наздогнав письменника у 1965 році, коли аневризма судин головного мозку надовго прикувала до ліжка вагітну дружину. Цього ж року народилася остання донька Люсі. Чоловік оточив турботою дружину, повернув її до повноцінного життя та професійної діяльності. В подальшому вона описала своє одужання та

турботливу допомогу чоловіка у автобіографії «As I am» (1988). Згодом про нелегке спільне життя подружжя Б. Феррел написав книгу «Пет і Роальд», яка стала основою кінофільму «Історія Патрисії Ніл».

Навіть у такий нелегкий час Роальд Дал не полишав літературної творчості. Вигадані для дітей історії стали згодом дитячими книжками з посвятою своїм дітям. Письменник зауважував: «Якби я не мав дітей, то не зміг би написати книги для дітей, тим більше не зміг би це зробити так».

З 1960-х років у англійській літературі домінуючим жанром стала чарівно-фантастична казка. Безумовно, внесок Р. Дала у оновлення скарбниці сучасної літератури для дітей неможливо переоцінити. Його індивідуальна неповторність виражається у його бунтарському та провокативному стилі, тонкому використанні чорного гумору, гротеску і карикатури, що значно відрізняється від традицій англійської повчальної літератури для дітей.

Його літературні казки з фольклорними та міфологічними елементами, з розповіддю про життя та внутрішній світ дітей є відтворенням характеру, страхів та переживань у своєму дитинстві. А вечірні історії дітям стали історіями всесвітньо відомих дитячих книжок – «Джеймс і гігантський персик» (1961), «Чарлі і шоколадна фабрика» (1964), «Чарівний палець» (1966). У 1970-ті роки вийшли друком його наступні дитячі повісті – «Фантастичний містер Лис» (1970), «Чарлі і великий скляний ліфт» (1972), «Денні – чемпіон світу» (1975) та «Великий крокодил» (1978).

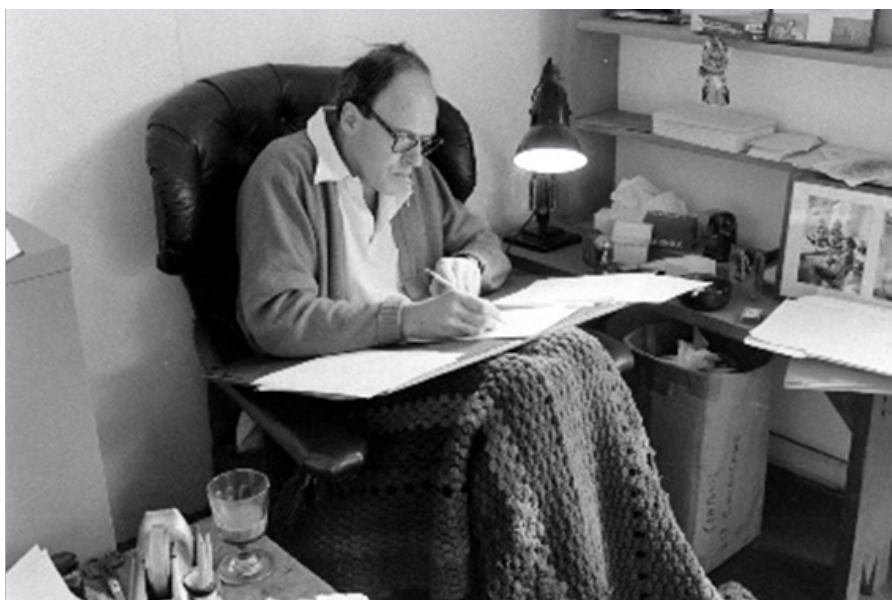
«Доросла» творчість Р. Дала не здобула настільки широкої популярності, як дитяча, але своїх поціновувачів також знайшла, причому не лише серед пересічних читачів, а й серед професійних критиків, про що яскраво можуть свідчити літературні премії. Стиль багатьох його «дорослих» творів найактивнішого періоду творчості нерідко називають нуарним, що добре показує його спорідненість із кінокультурою того часу, а також відзначають їхню добрячу приправленість чорним гумором. За свої оповідання автор нерідко отримував епітет «майстер несподіваних поворотів». Спорідненість Дала із кінокультурою не вичерпувалася на стильовому рівні. Він був автором сценаріїв до фільмів і серіалів. Крім того, вже без його активної участі, у світ вийшло чима-

ло екранізацій його творів. Навіть такі майстри, як Альфред Гічкок та Квентін Тарантіно брали його оповідання за основу своїх короткометражних фільмів.

Творчість письменника різножанрова – проза для дорослих та дітей, поезія для дітей та дорослих, п'єси, документалістика. Проза для дорослих розміщена у восьми збірках творів письменника. У 1980-х роках Р. Дал написав два автобіографічні твори. Перший твір – спогади про дитинство від народження до закінчення школи у романі «Хлопчик. Розповіді про дитинство» (1984), де головну увагу привертають умови життя дітей у Великобританії в 1920-1930-х роках та система державної школи того часу. Наступна книжка «Польоти наодинці» (1986) продовжила його автобіографію. Роман присвячений подорожам до Африки та участь у Другій світовій війні.

Роальд Дал помер 23 листопада 1990 року у віці 74 років вдома у селищі Бакінгемшир (Великобританія) від лейкозу (лейкемії) і був похований на цвинтарі церкви Св. Петра і Св. Павла.

Кожна книга письменника мала великий успіх. Його називають майстром гумору, «ніжним мізантропом», для якого найголовніше розповіді напівжартівливий, напівдетективний, напівфантастичний сюжет. Письменник змушує читача бути в очікуванні несподіваної розв'язки – блискучого фінального сюрпризу.

РОАЛЬД ДАЛ І ЙОГО ЛІТЕРАТУРНІ ДІТИ (дитячі прозові твори письменника)

Біографія письменника не менш цікава та повчальна, ніж його книги. Життя Дала було сповнене карколомних і небезпечних пригод, дивовижних перемог і трагічних поразок. У своїх творах він використовував моменти зі свого життя та життя своїх рідних.

Роальду Далу виповнилося 45 років, коли вийшла його повість **«Джеймс і гігантський персик»** про чотирирічного хлопчика-сироту Джеймса, щасливе життя якого закінчилося зненацька, бо обох батьків несподівано проковтнув величезний лютий носоріг. Маленький Джеймс змушений був жити разом зі своїми злючими тітоньками — тіткою Шкваркою і тіткою Шпичкою, які постійно коверзували, знущалися з нього. Проте, одного дня сталося щось надзвичайне, життя хлопчика та його тіточок докорінно змінилося. Письменник відправив Джеймса у незвичайну подорож всередині чарівного персика, де вирувало справжнє життя з представниками населення персика — найрізноманітніших комах, у яких свої характери, свої мрії та уявлення про життя. Вони сміються, сваряться, миряться, всіляко наповнюють своє життя справжніми пригодами. Казкова повість закінчується щасливо, кожен персонаж знаходить своє місце у житті, займається приємною справою, заслуговує на повагу та визнання у суспільстві: «Джеймс Генрі Троттер, який, якщо пригадуєте, був колись найсумнішим і найсамотнішим маленьким хлопчиком, мав ціле море друзів».

Письменник згадував: «...Я не сумніваюся, що пізніше, тридцять п'ять років тому, коли я роздумував над сюжетом моєї другої книги для дітей, я згадав ті маленькі картонні коробки та шоколадки-новинки всередині них і почав писати книгу під назвою **«Чарлі і шоколадна фабрика»**. Один із героїв повісті Віллі Вонка — ексцентричний легендарний кондитер, який втратив зв'язок із сім'єю та розшукував наступника у володінні фабрикою. Вклавши золоті квитки в обгортки фірмових шоколадних плиток, він запросив п'ятьох дітей-претендентів у супроводі своїх батьків на екскурсію своєю солодкою імперією. Побачене вразило уяву дітлахів. Головний герой повісті Чарлі Бакет — хлопчик із дуже бідної сім'ї, що жила на околиці міста у дерев'яному будиночку, мріяв потрапити за стіни шоколадної фабрики містера Віллі Вонки. Щасливий випадок допоміг знайти

золотий квиток та здійснити заповітну мрію разом із чотирма щасливими претендентами. Для Чарлі, який радіє дивам та шоколаду, подорож фабрикою була цікавою – він не потрапив ні в одну із пасток та отримав у подарунок шоколадну фабрику. У повісті з'являються міфічні істоти – умпа-лумпи – маленькі люди, які любили какао-боби та погодилися працювати на фабриці, адже у своїй місцевості вони голодували. Письменник висміює погані людські якості: жадібність, розбещеність, легковажність, неосвіченість, які призводять до негативних наслідків у житті. Вона стала продовженням у кіноверсіях – фільми «Віллі Вонка і шоколадна фабрика» (режисер М. Стюарт, 1971) та «Чарлі і шоколадна фабрика» (режисер Т. Бертон, 2005). Але перший фільм не сподобався письменнику, адже багато уваги приділялося саме пану Вонку, а не головному герою – Чарлі. За мотивами цієї повісті також існують анімаційні фільми, низка мюзиклів, інсценізацій, аудіокниг, ігор, атракціонів.

Чудовим продовженням пригод Чарлі стала наступна фентезійна повість **«Чарлі і великий скляний ліфт»** (1972). Ще в першій книжці Віллі Вонка здивував своїм винаходом – скляним ліфтом та його унікальними можливостями. Письменник переніс героїв повісті Віллі Вонку, Чарлі Бакета та його сімейство у космічні детективні пригоди: за допомогою скляного ліфта вони зненацька потрапили у відкритий космос, відвідали американський міжпланетний отель, мали розмову з президентом Америки з подальшим запрошенням у гості, «блукали» паралельними світами, зустрічалися з невідомими істотами. Казку можна поділити умовно на дві історії: космічні події зі спробою підкорення Всесвіту людиною та її беззахисність у такому велетенському просторі. Характерним у творчості письменника є представлення пізнавальних явищ у своїх текстах: екскурс у географію з назвами країн, материків, навіть планет Сонячної системи. Яскравим моментом є зустріч з інопланетянами – появою небезпечних прибульців – істот квидів, схожих на величезні яйця. Героям на шляху зустрінеться ще сила-силенна нових пригод, які закінчуються на шоколадній фабриці, де випробовують пігулки молодості, – новий винахід Віллі Вонки, а Чарлі більше дізнається про те, як працює фабрика.

Письменник ще 1962 року написав повість **«Чарівний палець»** про восьмирічну дівчинку, яка реагувала на несправедливість незвичайним чином. Тільки у 1966 році книжка вийшла у США, а 1968 року – у Великобританії. Героїня повісті живе на фермі в англійській сільській місцевості, поряд із сім'єю Грегг, яка захоплювалася полюванням. А її чарівний палець – це здатність, яка активізується у розсердженій дівчинки ненавмисно – вказівний палець правої руки починає моторошно смикатися та викидати пучок енергії, який розшукує того, хто її розсердив, із непередбачуваними наслідками для цих людей.

Як завжди, головні герої дитячих творів Р. Дала – це діти-сироти чи напівсироти, але у його творчому доробку дитячих творів існують інші герої – тварини. Наприклад, у зарубіжній та українській літературі відомі історії про хитрого лиса. Свій варіант пригод містера лиса створив і Р. Дал. Його повість **«Фантастичний містер Лис»** розповідає про хитромудрого Лиса, який щовечора крадькома забігав по черзі до трьох противних фермерів за харчами для своєї родини. Проти нього фермери розробили план із метою покінчити з містером Лисом. Хоча у лиса також визрів фантастичний план власного порятунку!

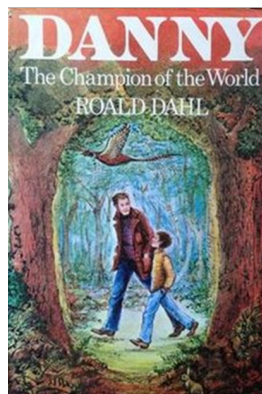

Героями ще однієї книжки **«Великий крокодил»** (1978) стають тварини – великий крокодил, не дуже великий крокодил, бегемот, слон, мавпа, птах. Історія розпочинається в Африці у великій глибокій та каламутній річці. Головний персонаж – величезний крокодил розповідає меншому, не дуже великому крокодилу, іншим персонажам про свої плани – з'їсти дітей на обід. Він зголоднів та шукав собі їжу – виключно смачних дітей, щоб поласувати ними. Цікаві та захоплюючі історії трапляються з величезним крокодилем.

Виявилось, що не так легко спіймати дитину величезному хитрому та вигадливому крокодилу. Всі тварини, які знали про плани величезного крокодила, допомагали дітям спасатися, особливо слон, який відправив крокодила далеко у

космос. Казка написана з гумором та навчає дітей поваги до тварин, сміливості, вигадливості.

Наступна книжка письменника – «**Денні – чемпіон світу**», що вийшла друком у 1975 році. Вона написана за мотивами його повісті «Чемпіон світу», що друкувалась у журналі «New Yorker» (1959) та згодом увійшла до збірки «Поцілунок». Героєм переробленого твору постає дитина-напівсирота Денні, який проживає разом із батьком у старому циганському фургоні позаду станції технічного обслуговування. Йому подобалося проводити час разом із батьком, який розповідав сину багато цікавих речей, вигадував різні цікаві ігри. Перед сном розповідав історії, деякі з них перетворювалися на справжній серіал. Одна із цих історій

– про Дружного Велетня (ДВ), з руками, схожими на млинові жорна, який був у три рази вище звичайної людини, та проживав у великій підземній печері, а на вулицю виходив затемна. У його печері була борошняна фабрика, на якій він виготовляв тисячі сортів чарівного борошна для гарних снів: «... у нічну пору він ходить по селах, заглядає у вікна, щоб знайти будинки, де сплять діти. Він дуже високий і тому легко може зазирнути в будь-яке вікно... Коли він знаходить малюка, який спить, то відкриває свою валізу... У валізі у нього зберігається борошно. Отже, він відкриває валізу, вибирає потрібний сорт борошна, заправляє його в трубку, просовує в кімнату і ... видуває. Борошно розлітається по кімнаті, дитина вдихає його і ... І тоді... малюкові сниться чудовий чарівний сон... Чарівне борошно набирає повну силу, і тоді — це вже не сон, а дійсність. Дитина вже не спить у своєму ліжечку, а з'являється у тому місці, куди переніс сон, і починає жити в ньому ... ну, по-справжньому жити». А ще у цьому творі письменник дає дітям-читачам цікаву пораду: «Коли ви підрастете і у вас будуть власні діти, будь ласка, пам'ятайте: спілкування з нудними батьками не доставляє радості. Дитина мріє і заслуговує натхненних і винахідливих батьків». У 1989 році режисером Г. Мілларом був створений телевізійний фільм за мотивами твору.

Згодом письменник повернеться до свого цікавого персонажу Великого Дружного Велетня та напише книжку «**ВДВ (Великий Дружній Веле-**

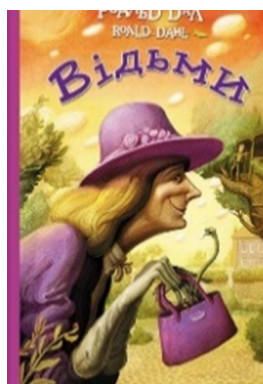

ть» (1982). Цю історію він вигадав для своїх дітей та онуків. Головним героєм твору стала дівчинка Софія, названа на честь внучки письменника. А ВДВ має багато спільних рис із самим письменником, який теж був доволі високим (1 м 98 см), мрійливим та добрим. Це одна з найкращих найпопулярніших казкових повістей Р. Дала. «Я пишу лише про те, що забиває дух або смішить. Діти знають, що я завжди на їхньому боці», — його слова дуже точно відображають зміст і характер цієї повісті, де показані веселі, зворушливі і моторошні пригоди семиметрового велетня та маленької дівчинки Софії, які вирішили втілити один надзвичайно сміливий план, який має порятувати людей від почвар – велетнів-людоджерів.

1980 року він написав «Сімейство Твіт» про неймовірно противнючу сім'ю, яка не втрачала нагоди нашкодити не лише оточуючим, але й один одному. 1981 року – повість «Дивовижні ліки Джорджа Марвелуса», де головний герой маленький хлопчик Джордж. Він живе на фермі з матір'ю, батьком і бабусею. Хлопчику набридла дратівливість своєї бабусі і він прагне вилікувати це за допомогою специфічних ліків. Батько Джорджа, фермер, дізнавшись про його ліки, намагається зробити своїх тварин більш вгодованими. І тут починаються дивовижні пригоди з людьми і тваринами.

1983 року був опублікований дитячий фентезійний роман «Відьми», який потрапив під номером 22 до списку Американської бібліотечної асоціації «100 найбільш спірних книг 1990-1999 років». Дії роману відбуваються частково у Норвегії та Великій Британії та пов'язані з пригодами малого хлопця та його бабусі у світі, де існують відьми, які ненавидять дітей.

Про цікаві пригоди друзів розповідає ще одна книжка письменника «Жираф, Пеллі і я», яка була надрукована у 1985 році. Роальд Дал – майстер поєднання у своїх творах невеликих моментів із сюжетів інших творів. Наприклад, відкриття кондитерської крамнички, в якій почали продавати ласощі з усього світу, навіть відоме райдужне драже з шоколадної фабрики Віллі Вонки (із повісті «Чарлі і шоколадна фабрика»). У головного героя твору – Біллі з'являються нові друзі Жираф, Пеллі, які стають однією щасливою та винахідливою командою.

1988 року вийшла повість Р. Дала «**Матильда**». Головну героїню Матильду Вормвуд, п'ятирічну дівчинку з незвичайними здібностями, він поселив у невеликому селищі Бакінгемшир. Матильда – виняткова дівчинка, яка любить читати книги та на думку батьків та вчителів створювати неприємності. Виявивши, що вона має надприродні здібності, вирішує покарати дорослих, і якщо не всіх, то найстрашнішу директрису їхньої школи вже точно. Того ж року «Матильду» визнано найкращою книжкою, а відомий та впливовий журнал «The Times» включив її до списку «100 найкращих книг для підлітків».

«**Ахат Ереч**» – твір, що має незвичну назву та читається навпаки – «Черепашка». Містер Хоппі закоханий у свою сусідку, але, на жаль, вона любить маленьку черепашку Елфі та говорить тільки про неї. Сам же містер Хоппі – людина сором'язлива, він навіть не наважується запросити сусідку на чашечку чаю. Але одного разу він вигадує, як привернути увагу місіс Сілвер. Якщо план спрацює, вона неодмінно закохається у нього. Зрештою, всім відомо, що шлях до серця жінки лежить через її черепашку.

Всі дитячі книги письменника проілюстровані англійським художником Квентіном Блейком, який знайшов особливий стиль, що відповідає духу творінь майстра. Хоча зі спогадів художника-ілюстратора письменник був дуже вимогливим до ілюстрування його книжок.

Незважаючи на неабияке несприйняття критиками та дорослими, книги Дала користувалися величезною популярністю у дітей. Вони були винахідливими, багатими, образними, дивовижними, веселими та сповненими химерних слів, які подобаються дітям. Протягом 1980-х та 1990-х років кілька з них постійно очолювали списки бестселерів як у Великобританії, так і за кордоном. У Китаї вийшло перше видання «Чарлі та шоколадна фабрика», тираж якого склав два мільйони примірників. Це був найбільший наклад видання серед усіх книг на той час. На кінець

XX століття продажі його 18 дитячих назв склали близько 35 мільйонів книг. До них увійшли «Фантастичний містер Лис» (1970), «Чарлі і великий скляний ліфт» (1973), «Денні – чемпіон світу» (1975), «Великий крокодил» (1978), «Сімейство Твітів» (1980), «Дивовижні ліки Джорджа Марвелуса» (1981), «ВДВ (Великий Дружній Велетень)» (1982), «Відьми» (1983), «Матильда» (1988), «Вікарій Ніблсвікке» та «Мінпіни» (1991).

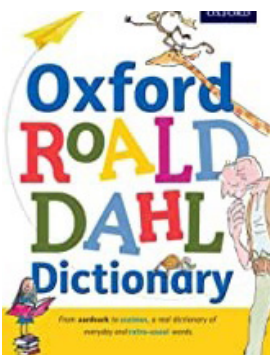
Загалом усі історії автора є колоритними та особливими, просякнутими якісним гумором, що робить їх близькими до творчості письменника дитячого комедійного жанру Джеремі Стронґа та фентезі-майстрині Діани Він Джонс. Отже, необхідно, щоб «якомога більше дітей в усьому світі змогли відчути унікальну магію та позитивний посил творів Роальда Дала».

Українською мовою книжки Роальда Дала видано у перекладах І. Стронговського, В. Морозова.

ГІДНА ПОШАНА МАЙСТРА (вшанування пам'яті Роальда Дала)

Вигадливими, неймовірно веселими, книгами класика англійської літератури зачитуються діти та дорослі всього світу. У 2000 році Р. Дала визнали «Улюбленим автором Британії», він випередив таких знамих англійських письменників, як Дж. Ролінг, В. Шекспір. А 2003 року дев'ять його книжок для дітей («Джеймс і гігантський персик», «Чарлі і шоколадна фабрика», «Фантастичний містер Лис», «Денні — чемпіон світу», «Сімейство Твіт», «Дивовижні ліки Джорджа Марвелуса», «БДВ (Великий Дружній Велетень)», «Відьми», «Матильда») увійшли до списку «200 найкращих книг за версією BBC». У 2008 році відомий впливовий журнал «The Times» включив Роальда Дала шістнадцятим у список «50 кращих британських письменників, починаючи з 1945 року». Про популярність та вплив Дала можуть свідчити не лише мільйонні накладки, але, наприклад, той факт, що до його 100-річчя вийшов унікальний та незвичний «Оксфордський словник Дала» (8000 слів), в якому науковці зібрали неологізми з його творів та дали їм визначення. Ще одна книжка автора була опублікована у березні 2016 року під назвою «Великий мишачий сюжет», яка розповідає про дитячу витівку, яку розіграли Дал та шкільні друзі з власницею крамниці солодоців у Кар-

діффі. В неї також увійшов розділ із автобіографічної оповіді автора «Хлопчик» – уривок із мемуарів дитинства письменника.

Франческа Доу, керуючий директор дитячого видавництва «Пінгвін», із нагоди 100-річного ювілею письменника наголосила: «Роальд Дал дуже вірив у захоплюючу силу гарної історії, і я дуже рада, що протягом Всесвітнього дня книги стільки дітей відкриватимуть його пустотливі трюки та магичні розповіді вперше».

День народження письменника (13 вересня) офіційно з 2006 року визнано днем Роальда Дала у Великобританії. А 2 липня в місті Ейлсбері проходить фестиваль Роальда Дала, де відбувається процесія з персонажів книжок письменника.

Вшановуючи пам'ять письменника, у місцях навчання Р. Дала встановлені меморіальні дошки. З вересня 1980 року на честь класика дитячої та фантастичної літератури названий астероїд головного поясу Сонячної системи (6223 Дал), що розташований між орбітами Марса та Юпітера.

23 листопада 1996 року було відкрито музей Роальда Дала, у якому виставлені графічні роботи К. Блейка, художника-ілюстратора майже всіх британських видань письменника. Серце музею – унікальний архів листів, рукописів письменника. Дві галереї розповідають про життя письменника. Крім того, в музеї знаходиться інтерактивний Центр історій. Відвідувачі можуть тут взаємодіяти з практичними експонатами, взяти участь у невеликих заходах, помірятися силою з Матильдою, зустрітися віч-на-віч із Фантастичним Містером Лисом, відкрити для себе відому Хатину письменника – батьківщину його улюблених героїв. З метою стимулювання зацікавленості дітей до читання, науки, історії та літератури у музеї можливо робити винаходи разом із Віллі Вонкою, досліджувати мінізвірів всередині гігантського персика, повзати вздовж тунелю фантастичного містера Фокса, дивитися перевернуту кімнату Твітів, досліджувати звуки за допомогою ВДВ та багато іншого. Музей отримав дві великі нагороди за освіту дітей.

Друга дружина Дала Фелісіті Дал сприяє популяризації спадщини письменника. У 1991 році після смерті чоловіка вона заснувала Чудовий дитячий благодійний фонд Роальда Дала. За час своєї 30-річної роботи Фонд допоміг тисячам дітей із неврологічними та гематологічними захворюваннями. Крім того, фонд фінансує важливі наукові дослідження, впроваджує інноваційні проекти з метою допомоги дітям у всьому світі впоратися зі страшними недугами, використовуючи імерсивні технології (доповнену реальність у сприйнятті реального світу). Десята частина від усіх гонорарів за всі книги письменника, що видавалися, видаються та будуть видаватися, йде на поповнення Фонду.

ХРОНОЛОГІЯ ЖИТТЯ ТА ТВОРЧОСТІ РОАЛЬДА ДАЛА

Дата	Подія
13.09.1916	Народився у районі Лландафф (місто Кардіфф, Південний Уельс) у родині норвезьких іммігрантів. Роальда назвали на честь Роальда Амундсена, дослідника Північного Полюса, національного героя Норвегії
1921	Почав відвідувати дитячий садок у Лландаффі
1923-1929	Навчання у кафедральній школі для хлопчиків у Лландаффі та у школі-інтернаті Св. Петра у Вестон-супер-Мер
1929	Переходить до Державної школи Рептона графства Дербішир
1934	Випускник школи у Рептоні. Звичаї і порядки школи будуть описані Р. Далем в оповіданні «Фокслі-Скакун» та в автобіографічних творах
1934	Обійняв посаду клерка в лондонській компанії «Шелл»
1938	Переїхав до Східної Африки
1939	Навчався літати на винищувальних літаках у навчальній ескадрильї Королівських ВПС у Найробі (Кенія)
1940	Потрапив у катастрофу, приземливши свій літак «Гладіатор» у лівійській пустелі. Відправляється на декілька місяців у військовий шпиталь в Александрію (Єгипет) для оздоровлення та відновлення
1941	Приєднався до ескадрильї Королівських ВПС, яка на той час дислокувалася у Греції. Був розвідником і асом-винищувачем під час Другої світової війни
1942	Працював у посольстві Великобританії у Вашингтоні помічником військового аташе, спілкувався з письменником С.С. Форрестором
01.08. 1942	Перший опублікований анонімний матеріал письменника про його кар'єру пілота під назвою «Збитий над Лівією» у «The Saturday Evening Post» («Вечірня суботня газета») (з міркувань військової безпеки він не міг використовувати своє ім'я). Тепер твір видається за оригінальною назвою «Шматок торта»
1943	Дебютна дитяча повість «Гремліни», видана у видавництві «Random House» (США) з початковим накладом 50000 примірників (серед одержувачів – Елеонора Рузвельт, перша леді США; лорд Галіфакс, британський Посол у США)
1944	Призначив Енн Уоткінс своїм американським літературним агентом, почав публікувати свої новели в американських журналах

1945	Переїхав до своєї матері Софі в Амершем (Великобританія)
1946	Видання другої книги – збірки оповідань «До тебе» про період Другої світової війни
1951	Познайомився зі своєю майбутньою дружиною, голлівудською актрисою Патрісією Ніл
1953	Одружився з Патрісією Ніл у церкві Трійці в Нью-Йорку
1953	Надрукована збірка оповідань та новел «Хтось такий, як ти»
1954	Нагороджений премією Едгара Аллана По за збірку оповідань та новел «Хтось такий, як ти» у номінації за найкраще оповідання
1954	Переїхав з сім'єю до фермерського будинку у Великому Міссендені (Великобританія), де жив і працював наступні 36 років
1959	Вийшла книжка «Поцілунок»
1960	Нагороджений премією Едгара Аллана По за книжку «Поцілунок» у номінації за найкраще оповідання
1961	Вийшла друком дитяча книжка «Джеймс і гігантський персик»
1961	Брав участь у створенні телевізійного серіалу «Вихід» («Way out», 14 епізодів)
1962	Написання дитячої книжки «Чарівний палець»
1964	Вийшла друком дитяча книжка «Чарлі і шоколадна фабрика»
1965	Письменник – батько п'яти дітей
1966	Вийшла друком дитяча книжка «Чарівний палець» у США
1967	Р. Дал написав сценарій для фільму про Джеймса Бонда «Живеш лише двічі» за романом Я. Флемінга
1968	Вийшла друком дитяча книжка «Чарівний палець» у Великобританії
1968	Р. Дал написав сценарій за дитячою книжкою Я. Флемінга «Чітті-Чітті Бенг-Бенг»
1970	Вийшла друком дитяча книжка «Фантастичний містер Лис»
1971	Знято фільм «Віллі Вонка і шоколадна фабрика» за сюжетом повісті «Чарлі і шоколадна фабрика»
1972	Вийшла друком дитяча книжка «Чарлі і великий скляний ліфт» – карколомне продовження найпопулярнішої повісті «Чарлі і шоколадна фабрика»
1975	Вийшла друком дитяча книжка «Денні – чемпіон світу»
1978	Вийшла друком дитяча книжка «Великий крокодил»
1979	Вийшла книжка «Мій дядюшка Освальд»

1980	Вийшла книжка «Сімейство Твіт»
1981	Розлучився з Патрісією Ніл після 28 років подружнього життя
1981	Вийшла дитяча книжка «Дивовижні ліки Джорджа Марвелуса»
1982	Вийшла дитяча книжка «ВДВ (Великий Дружній Велетень)»
1983	Вийшла дитяча книжка «Відьми»
1983	Одружився з Фелісіті Кросленд
1984	Вийшов друком автобіографічний роман «Хлопчик. Розповіді про дитинство»
1984	Поставлений фільм за сюжетом твору «Гремліни»
1985	Вийшла дитяча книжка «Жираф, Пелле і я»
1986	Вийшов друком автобіографічний роман «Польоти наодинці» про його роботу в Африці та участь у Другій світовій війні
1988	Вийшла дитяча книжка «Матильда»
1990	Вийшла дитяча книжка «Ахап Ереч»
11.11.1990	Потрапив до лікарні Джона Редкліфа в Оксфорді (Великобританія)
23.11.1990	Помер у віці 74 роки від лейкемії, похований у церкві Св. Петра та Павла у Великому Міссендені (Бакінгемшир)

ТВОРИ РОАЛЬДА ДАЛА У ФОНДІ НБУ ДЛЯ ДІТЕЙ

Дал Р. ВДВ (Великий Дружній Велетень) / Р. Дал ; пер. з англ. В. Морозов, І. Малкович (ред.) ; іл. К. Блейк ; обкл. К. Лавро. — Вид. 6-е. — Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2018. — 268 с. : іл.

Дал Р. Відьми : [повість] / Р. Дал ; з англ. пер. В. Морозов ; за ред. І. Малковича ; іл. К. Блейк ; обкл. І. Сулима. — Вид. 5-е. — Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2019. — 250 с. : іл.

Дал Р. Джеймс і гігантський персик / Р. Дал ; з англ. пер. В. Морозов ; за ред. І. Малковича ; іл. К. Блейк ; обкл. А. Джанікян. — Вид. 9-е. — Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2020. — 224 с. : іл.

Даль Р. Дорога в рай : розповіді / Р. Даль ; пер. с англ. І. Богданова. — СПб. : Азбука-классика, 2004. — 768 с.

Дал Р. Крысолов / Р. Дал. — М. : Бобок, 1991. — 149 с. — (Из коллекции Альфреда Хитчкока).

Дал Р. Матильда / Р. Дал ; з англ. пер. В. Морозов ; за ред. О. Негребецького та І. Малковича ; іл. К. Блейк ; обкл. Ж. Гапчинська. — Вид. 13-е. — Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2018. — 270 с. : іл.

Дал Р. Чарлі і великий скляний ліфт / Р. Дал ; з англ. пер. В. Морозов ; за ред. І. Малковича ; обкл. І. Сулими. — Вид. 3-е. — Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2020. — 269 с. : іл.

Дал Р. Чарлі і шоколадна фабрика / Р. Дал ; з англ. пер. В. Морозов ; за ред. О. Негребецького та І. Малковича ; іл. К. Блейк ; обкл. Є. Гапчинська. — Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2018. — 239 с. : іл.

Дал Р. Чарлі и шоколадная фабрика : фантаст. повесть / Р. Дал ; переклад. С. Кибирский, Н. Матреницкая ; стихи А. Усачева ; ил. В. Мочалов. — М. : МП «НИМАК» : МП «КТК», 1992. — 176 с. : іл.

Дал Р. Чарлі и шоколадная фабрика : фантаст. повесть ; пер. с англ. / Р. Дал ; худож. Э. Зарянский. — М. : Радуга, 1991. — 103 с. : іл.

КНИГИ ІНОЗЕМНИМИ МОВАМИ У ФОНДІ НБУ ДЛЯ ДІТЕЙ

Дал Р. Чарлі и шоколадная фабрика = Charlie and the Chocolate Factory / Р. Дал ; адапт. текста, комент., упражнения, слов. Г. И. Бардиной ; ил. А. В. Махотина. — М. : Айрис Пресс, 2009. — 190 с. : іл. — Англ. та рос. мовами.

Dahl R. Ah, Sweet Mystery of Life : The Country Stories / R. Dahl ; ill. by J. Lawrence. — London etc. : Penguin Books, 1990. — 162 с. : іл. — Англ. мовою.

Dahl R. The BFG / R. Dahl ; ill. by Q. Blake. - [London] : Puffin Books, 2016. — 198, [17] с. : іл. — Англ. мовою.

- Dahl R.** Charlie and the Chocolate Factory / R. Dahl ; ill. by Q. Blake. — London : Puffin Books, 2020. — 179, [17] с. : іл. — Англ. мовою.
- Dahl R.** Charlie and the Great Glass Elevator / R. Dahl ; ill. by Q. Blake. — London : Puffin Books, 2016. — 181, [17] с. : іл. — Англ. мовою.
- Dahl R.** Charlie and the Great Glass Elevator / R. Dahl ; ill. by F. Jagues. — Harmondsworth : Puffin Books, 1982. — 137 с. : іл. — Англ. мовою.
- Dahl R.** The Dahl Diary 1992 / R. Dahl ; ill. by Q. Blake. — London etc. : Puffin Books, 1991. — 207 с. : іл. — Англ. мовою.
- Dahl R.** Danny The Champion of the World / R. Dahl ; ill. by Q. Blake. — [London] : Puffin Books, 2016. — 230 с. : іл. — Англ. мовою.
- Dahl R.** Dirty Beasts / R. Dahl ; ill. by Q. Blake. — London etc. : Puffin Books, 1986. — 32 с. : іл. — Англ. мовою.
- Dahl R.** Fantastic Mr Fox / R. Dahl ; ill. by T. Ross. — Harmondsworth : Puffin Books, 1988. — 90 с. : іл. — Англ. мовою.
- Dahl R.** George's Marvelous Medicine / R. Dahl ; ill. Q. Blake. — New York etc : Puffin Books, 1991. — 89 с. : іл. — Англ. мовою.
- Dahl R.** The Giraffe and the Pelly and Me / R. Dahl ; ill. by Q. Blake. — New York etc. : Puffin Books, 1987. — 32 с. : іл. — (Pict. Puffins). — Англ. мовою.
- Dahl R.** James and the Giant Peach / R. Dahl ; ill. by N. E. Burkert. — Harmondsworth : Puffin Books, 1986. — 111 с. : іл. — (A Young Puffin). — Англ. мовою.
- Dahl R.** Matilda / R. Dahl ; ill. by Q. Blake. — New York : Puffin Books, 1998. — 240 с. : іл. — Англ. мовою.
- Dahl R.** Matilda / R. Dahl ; ill. av Q. Blake ; oversatt av T. E. Dahl. — Oslo : Gyldendal Norsk Forlag, 1989. — 227 с. : іл. — Норвез. мовою.
- Dahl R.** The Magic Finger / R. Dahl ; ill. by T. Ross. — Harmondsworth : Puffin Books, 1989. — 64 с. : іл. — (A Young Puffin). — Англ. мовою.
- Dahl R.** The Twits / R. Dahl ; ill. by Q. Blake. — New York etc. : Puffin Books, 1991. — 76 с. : іл. — Англ. мовою.
- Dahl R.** El vicario que hablaba al revés : a partir de 7 años / R. Dahl ; trad. del ing. P. Barroso ; il. Q. Blake. — 20 ed. — Madrid : SM, 2008. — 42 с. : іл. — (El barco de vapor ; 78). — Іспан. мовою.
- Dahl R.** The Witches / R. Dahl ; ill. by Q. Blake. — London etc. : Puffin Books, 2016. — 199 с. : іл. — Англ. мовою.
- Dahl R.** The Wonderful Story of Henry Sugar and six more / R. Dahl. — Harmondsworth : Puffin Books, 1986. — 239 с. — Англ. мовою.
- Dahl R.** The Wonderful Story of Henry Sugar and Six More / R. Dahl. — New York : Puffin Books, 1988. — 225 с. — Англ. мовою.

КНИГИ ТА СТАТТІ ПРО ЖИТТЯ ТА ТВОРЧІСТЬ ПИСЬМЕННИКА

Богданов И. Добрый сказочник с черным юмором / И. Богданов // Даль Р. Дорога в рай /Р. Даль. — СПб., 2004. — С. 5-14.

Нарис про життя та творчість англійського письменника.

Гамбург Л. Полеты в детство / Л. Гамбург // Страна чудес Алисы и Гарри Поттера : приглашение в англ. дет. лит. / Л. Гамбург. — Київ, 2012. — С. 100-109.

Дитячі роки Р. Дала.

Гамбург Л. Польоти Роальда Дала / Л. Гамбург // Дитинство п'яти письменників Англії / Л. Гамбург. — Київ, 2008. — С. 84-106.

Дитячі роки письменника.

Зиман Л. Сказки и сказочные повести для детей в английской детской литературе XX-XXI вв. / Л. Зиман // Зарубежная литература для детей и юношества : учеб. пособие / Л. Я. Зиман. — М., 2007. — С. 183-216.

Огляд творчості дитячих письменників Англії, в тому числі коротка біографічна довідка та аналіз твору Р. Дала «Чарлі та шоколадна фабрика».

Качак Т. Роальд Дал (1916-1990) / Т. Качак, Л. Круль // Зарубіжна література для дітей : підручник / Т. Качак, Л. Круль. — Київ, 2014. — С. 239-241.

Стисла біографія та особливості творчості письменника.

Панько О. Авторська інтенція та її реалізація у творах для дітей Роальда Дала / О. Панько // Література. Діти. Час. Вип. 5 / Центр дослідження літ. для дітей та юнацтва ; упоряд. та літ. ред. У. Баран [та ін.]. — Львів, 2016. — С. 161-169.

Аналіз тематики дитячих творів письменника, їхній фольклорний принцип з використанням мотивів чарівних казок. Акцентовано увагу на вмінні автора творити з врахуванням дитячого світосприйняття та світогляду.

Роальд Дал (1916-1990) // Історія зарубіжної літератури XX ст. : навч. посіб. / за ред. В. І. Кузьменка. — Київ, 2010. — С. 264-281.

Біографія англійського письменника, критичний аналіз його новелістики.

Роальд Дал // Дал Р. ВДВ (Великий Дружній Велетень) / Р. Дал. — Київ, 2013. — С. 270-271.

Коротка біографічна довідка.

Роальд Дал // Дал Р. Відьми : [повість] / Р. Дал. — Київ, 2019. — С. 254-255.

Коротка біографічна довідка.

Ступакова Н. Не всіх велетнів треба боятися : шоу-сайт / Н. Ступакова // Барвінок. — 2016. — № 11. — С. 28.

Про фільм «Великий Дружній Велетень» за фентезійним дитячим романом Роальда Дала.

Чарлі і великий скляний фунікулер : кн. дефіле / ОКЗ «Харківська обласна бібліотека для дітей» ; матеріал підгот. В. В. Лопата. — Харків : [б. в.], 2017. — 8 с. : фотоіл.

Інформаційне повідомлення про автора та характеристика його книжки «Чарлі і великий скляний фунікулер».

МАТЕРІАЛИ ДО ВИВЧЕННЯ ТВОРЧОСТІ РОАЛЬДА ДАЛА У ШКОЛІ

Вернидуб Г. Книга у запитаннях та відповідях: Роальд Дал. Чарлі і шоколадна фабрика / Г. Вернидуб // Шк. б-ка. — 2016. — № 10. — С. 94-96.

Добірка запитань із відповідями за повістю Р. Дала «Чарлі і шоколадна фабрика» для проведення конкурсів, вікторин, анкетувань, літературних диктантів.

Гузь О. Кудя ведеє дорога?: к пониманию психологического конфликта рассказа Роальда Даля «Дорога в небеса» / О. Гузь // Всесвіт. літ. та культура в навч. закл. України. — 2012. — № 12. — С. 34-40.

Розробка уроку, що знайомить із творчістю письменника, особливостями творчої манери автора на прикладі оповідання «Дорога в небеса».

Гузь О. Система уроків з вивчення повісті Роальда Дала «Чарлі і шоколадна фабрика» / О. Гузь // Всесвіт. літ. та культура в навч. закл. України. — 2014. — № 11. — С. 22-30.

Конспекти уроків для учнів 5 класу на теми: «Реальний і фантастичний світи повісті Роальда Дала «Чарлі і шоколадна фабрика», їхні співвідношення у творі»; «Сенс зображення пригод героїв твору на шоколадній фабриці Віллі Вонки»; «Секрети перемоги Чарлі Бакета та сенс авторського задуму книги Роальда Дала «Чарлі і шоколадна фабрика». Порівняння твору з кіноверсіями».

Журавська Л. Паспорт уроків зарубіжної літератури за казковою повістю Роальда Дала «Чарлі і шоколадна фабрика» : 5 кл. / Л. Журавська // Зарубіж. літ. в шк. України. — 2018. — № 4. — С. 45-47.

Конспекти трьох уроків із вивчення повісті з проблемними питаннями для обговорення та літературним диктантом на знання тексту твору.

Іващенко А. Ранкові зустрічі з Чарлі на шоколадній фабриці / А. Іващенко // Всесвіт. літ. в сучас. шк. — 2019. — № 4. — С. 4-5.

Ранкові зустрічі як один із засобів інтерактивного навчання. Добірка ігор до вивчення твору.

Орлова О. Казка Роальда Дала «Чарлі і шоколадна фабрика» / О. Орлова // Всесвіт. літ. та культура в навч. закл. України. — 2013. — № 10. — С. 21-26.

Урок-презентація з елементами бесіди за творчістю письменника та змістом казки. Зокрема, стаття містить творчі завдання та тести на знання твору «Чарлі і шоколадна фабрика».

Пітерська О. Сучасні книжки прокладають шлях до сучасної Європи / О. Пітерська, С. Тихоненко, Л. Юлдашева // Зарубіж. літ. в шк. України. — 2016. — № 2. — С. 11-13.

Про введення творів сучасної підліткової літератури у вивчення предмета «Зарубіжна література». Зокрема, мова йде про книги Р. Дала «Чарлі і шоколадна фабрика», А. Гавальди «35 кіло надії», Б. Космовської «Буба», Д. Джонс «Мандрівний замок Хаула».

Пітерська О. У колі добрих друзів : цикл уроків за повістю «Чарлі і шоколадна фабрика» Роальда Дала : 5-й кл. / О. Пітерська // Світова літ. (Шк. світ). — 2014. — № 7. — С. 8-14.

Конспекти чотирьох уроків із вивчення казкової повісті з тестами, кросвордом, літературним диктантом тощо.

Решетняк О. Коли мрії здійснюються : метод. рек. до вивчення повісті-казки Р. Дала «Чарлі і шоколадна фабрика» / О. Решетняк // Світова літ. (Шк. світ). — 2013. — № 11-12. — С. 52-62.

Стаття містить методичний коментар з організації уроку за твором у вигляді уявної подорожі шоколадною фабрикою, що включає запитання для обговорення змісту повісті-казки.

Тутко Н. Цікаві пригоди хлопчика Чарлі та його друзів на казковій шоколадній фабриці містера Віллі Вонки / Н. Тутко // Зарубіж. літ. в шк. України. — 2018. — № 5. — С. 16-17.

Конспект уроку з вивчення твору «Чарлі і шоколадна фабрика».

Унцеску І. Роальд Даль «Дорога в рай» / І. Унцеску // Все для вчителя. — 2012. — № 9-10. — С. 8-9.

Конспект уроку-дослідження за новелою «Дорога в рай».

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

10 книжок Роальда Дала до 100-річчя автора [Електронний ресурс] // Yakaboo.ua : [блог]. — Електронні дані. — Режим доступу: <https://blog.yakaboo.ua//10-книжок-роальда-дала-до-100-річчя-автора/>. — Назва з екрану. — Дата звернення: 11.06.2021.

Головко Т. Світло і тінь Роальда Дала [Електронний ресурс] / Т. Головко // Публікації Тараса Головка : [блог]. — Електронні дані. — Режим доступу: <https://holovkotaras.wordpress.com/2017/07/26/світло-і-тінь-роальда-дала/>. — Назва з екрану. — Дата звернення: 11.06.2021.

Коротка біографічна довідка про письменника, його творчість та збірку творів «Коняка Фокслі та інші дорослі оповідання» в перекладі В. Морозова, що вийшла у видавництві Івана Малковича.

Гончаренко М. Історія життя Роальда Дала [Електронний ресурс] / М. Гончаренко // Youtube.com : [відеохостинг]. — Електронні дані. — Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=TDttMI2N3as>. — Назва з екрану. — Дата звернення: 16.06.2021.

Деркачова О. Літературна казка Великобританії [Електронний ресурс] : навч. посіб. / О. Деркачова, С. Ушневич. — Івано-Франківськ : Типовіт, 2012. — Режим доступу: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/1506/1/Казка%20Великобританії.pdf>.

Класична казка від Роальда Дала [Електронний ресурс] : автор і книга // ВООКа. — 2009/2010. — грудень-лютий. — С. 32-33. — Режим доступу: <https://issuu.com/ukmajournalist/docs/booka>. — Дата звернення: 11.06.2021.

Рецензія на книгу Р. Дала «Джеймс і гігантський персик» (Київ, А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2009).

Клічук О. Онімична специфіка повісті Р. Дала «The BFG» [Електронний ресурс] / О. Клічук // Записки з ономастики. — 2001. — Вип. 5. — С. 81-91. — Режим доступу: <http://karpenko.in.ua/wp-content/uploads/2013/01/Klichuk5.pdf>. — Дата звернення: 11.06.2021.

Характеристика казкової дитячої повісті «ВДВ (Великий Дружній Велетень».

Кушнірова Т. Жанрові особливості дитячої прози Роальда Дала [Електронний ресурс] / Т. Кушнірова // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія: Філологічні науки. — 2014. — Вип. 36. — С. 148-153. — Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&image_file_name=PDF/Npkpnu_fil_2014_36_37.pdf. — Дата звернення: 11.06.2021.

Дитяча проза письменника, її жанрові особливості.

Кушнірова Т. Мотивна організація дитячої прози Роальда Дала [Електронний ресурс] / Т. Кушнірова // Філологічні науки. — 2014. — Вип. 17. — С. 61-68. — Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&image_file_name=PDF/Fil_Nauk_2014_17_11.pdf. — Дата звернення: 11.06.2021.

Аналіз відомих дитячих творів автора: «Матильда», «Джеймс і гігантський персик», «Чарлі і шоколадна фабрика».

Кушнірова Т. Основні мотиви художньої прози Роальда Дала (на матеріалі збірки «Поцілунок») [Електронний ресурс] / Т. Кушнірова // Наук. вісник Міжнар. гуманітарного університету. Серія : Філологія : зб. наук. праць. — 2014. — № 13. — С. 74-78. — Режим доступу: <http://vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v13/Filologi13.pdf#page=74>. — Дата звернення: 11.06.2021.

Поєднання новелістичної традиції, фольклорних мотивів та сюрреалістичного чорного гумору у творах письменника.

Кушнірова Т. Постмодерністські тенденції у дитячій прозі Роальда Дала [Електронний ресурс] / Т. Кушнірова // Літературний процес: методологія, імена, тенденції. — 2015. — № 5. — С. 104-108. — Режим доступу: <https://www.litp.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/download/139/140>. — Дата звернення: 11.06.2021.

Кушнірова Т. Роальд Дал (1916-1990) [Електронний ресурс] / Т. Кушнірова // Модернізм і постмодернізм у зарубіжній літературі / Т. Кушнірова. — Полтава, 2018. — С. 69-76. — Режим доступу: http://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PoltNTU/4759/1/Кушнірова_посібник_за_р_л.pdf. — Дата звернення: 11.06.2021.

Життя та творчість англійського письменника.

→

Лист Роальда Дала письменнику-початківцю [Електронний ресурс] // Видавництво Старого Лева : [блог]. — Електронні дані. — Режим доступу: <https://starylev.com.ua/club/blog/lyst-roalda-dala-pysmennyku-rochatkivсу>. — Назва з екрана. — Дата звернення: 11.06.2021.

Настанови молодому літератору з письменницької справи.

Мартиненко А. Великий добрий велетень Британської літератури Роальд Дал [Електронний ресурс] / А. Мартиненко // Читомо : [культурно-видавничий проєкт]. — Електронні дані. — Режим доступу: <http://archive.chytomo.com/news/velikij-dobrij-veleten-britanskoi-literaturi-roald-dal>. — Назва з екрана. — Дата звернення: 11.06.2021.

Мартинець А. Роальд Дал (1916-1990) [Електронний ресурс] / А. Мартинець // Нові імена в шкільному курсі світової літератури / А. Мартинець. — Івано-Франківськ, 2013. — С. 23-27. — Режим доступу: <https://kslipl.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/108/2020/02/нови-імена-в-шкільному-курсі-світової-літератури.pdf>. — Дата звернення: 11.06.2021.

Мюзиклы по сказкам Роальда Дала [Електронний ресурс] // Youtube.com : [відеохостинг]. — Електронні дані. — Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=RPHQNIUrOSM>. — Назва з екрана. — Дата звернення: — Дата звернення: 11.06.2021.

Розповідь про дитячі мюзикли та вистави, створені за мотивами творів письменника.

Панько О. Літературна казка «Матильда» Роальда Дала: особливості рецептивного кола читача-дитини [Електронний ресурс] / О. Панько // Актуальні питання гуманітарних наук. — 2015. — Вип. 13. — С. 216-224. — Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/apgnd_2015_13_28.pdf. Або <http://dspu.edu.ua/hsci/wp-content/uploads/2017/11/013-28.pdf>. — Дата звернення: 11.06.2021.

Особливості побудови літературної казки «Матильда». Використання письменником прийому антитези на всіх рівнях тексту як гарного знавця особливостей дитячого сприйняття.

Панько О. Парадигма реальне-фантастичне у поетиці сприйняття читача-дитини: Роальд Дал «Чарлі та великий скляний ліфт» [Електронний ресурс] / О. І. Панько // Наук. записки Бердянського держ.

педагог. університету. Серія : Філологічні науки. — 2016. — Вип. 10. — С. 154-162. — Режим доступу: file:///C:/Users/user/Downloads/nzbdpufn_2016_10_24.pdf. — Дата звернення: 11.06.2021.

Панько О. Поетика ініціації дитини в сучасній літературній казці: Роальд Дал «Джеймс і гігантський персик» [Електронний ресурс] / О. Панько // Сучасні літературознавчі студії. — 2014. — Вип. 11. — С. 444-454. — Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Sls_2014_11_44.pdf. — Дата звернення: 11.06.2021.

Роальд Дал [Електронний ресурс] : [біографія] // Findbook.com.ua : [вебсайт]. — Електронні дані. — Режим доступу: <https://findbook.com.ua/avtor/roald-dal>. — Назва з екрана. — Дата звернення: 11.06.2021.

Даль Роальд [Електронний ресурс] // ПроДетЛит : [вебсайт Все-российской энциклопедии детской литературы]. — Електронні дані. — Режим доступу: https://prodetlit.ru/index.php/Даль_Роальд. — Назва з екрана. — Дата звернення: 11.06.2021.

Про життєвий та творчий шлях письменника.

Роальд Даль (Roald Dahl) [Електронний ресурс] // Лабораторія фантастики : [вебсайт]. — Електронні дані. — Режим доступу: <https://fantlab.ru/autor716>. — Назва з екрана. — Дата звернення: 11.06.2021.

Севастюк М. Відтворення стильових домінант казкової повісті Роальда Дала «ВДВ» в українському перекладі [Електронний ресурс] / М. Севастюк // Молодий вчений. — 2019. — № 2. — С. 64-69. — Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/molv_2019_2%281%29_17.pdf. — Дата звернення: 11.06.2021.

Томищ О. Відеоурок: Р. Дал. Життя і творчість. «Чарлі і шоколадна фабрика» (1-5 розділи книги) [Електронний ресурс] / О. Томищ. — Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=s_jAWFl8a1c. — Дата звернення: 11.06.2021.

Відеоурок для 5 класу.

→

Унцеску І. Конспект уроку із зарубіжної літератури для 11 класу на тему: «Роальд Дал «Дорога в рай» [Електронний ресурс] / І. Унцеску // Urok-ua : [освітній портал]. — Електронні дані. — Режим доступу: <https://urok-ua.com/konspekt-uroku-iz-zarubizhnoyi-literaturi-dlya-11-klasu-na-temu-roald-dal-doroga-v-ray/>. — Назва з екрана. — Дата звернення: 11.06.2021.

Урок-дослідження за новелою письменника «Дорога в рай».

Хто такий Роальд Дал [Електронний ресурс] // Hromadske.ua : [веб-сайт]. — Електронні дані. — Режим доступу: <https://hromadske.ua/posts/khto-takyi-roald-dal>. — Назва з екрана. — Дата звернення: 11.06.2021.

Цікаві факти про життя та творчість письменника, екранізацію його творів.

«Я пишу тільки про те, що захоплює дух або смішить...» [Електронний ресурс] // НБУшка : [блог Національної бібліотеки України для дітей]. — Електронні дані. — Режим доступу: <https://nbukids.wordpress.com/2016/09/13/я-пишу-тільки-про-те-що-захоплює-дух-а/>. — Назва з екрана. — Дата звернення: 11.06.2021.

НАГОРОДИ ПИСЬМЕННИКА

- 1954** – Літературна премія Едгара Алана По (Edgar Award) за найкраще оповідання «Хтось такий, як ти / Someone Like You».
- 1960** – Літературна премія Едгара Алана По (Edgar Award) за найкраще оповідання «Хазяйка / «The Landlady».
- 1983** – Всесвітня літературна премія фентезі (World Fantasy Award) за заслуги перед жанром.
- 1989** – Приз Нідерландського дитячого журі (Prijs van de Nederlandse Kinderjury) (визначається дітьми 6-12 років) за книжку «Матильда».
- 1991** – Приз Нідерландського дитячого журі (Prijs van de Nederlandse Kinderjury) (визначається дітьми 6-12 років) за книжку «Ахал Ереч».
- 1993** – Приз Нідерландського дитячого журі (Prijs van de Nederlandse Kinderjury) (визначається дітьми 6-12 років) за книжку «Мініні».

ЕКРАНІЗАЦІЯ ТВОРІВ РОАЛЬДА ДАЛА

ХУДОЖНІ ФІЛЬМИ

Віллі Вонка та шоколадна фабрика (Willy Wonka & the Chocolate Factory). Художній фільм. США, ГДР, ФРГ. Режисер М. Стюарт. 1971.

Денні-чемпіон світу (Danny the Champion of the World). Телевізійний фільм. Великобританія. Режисер, 1989.

Відьми (The Witches). Художній фільм. Великобританія, США. Режисер Н. Роуг, 1990. **Чарівний палець (The Magic Finger)**. Телевізійний спектакль. Великобританія. Продюсерська компанія Abbey Broadcast Communications, 1990.

Матильда (Matilda). Художній фільм. США. Режисер Д. де Віто, 1996.

Чарлі та шоколадна фабрика (Charlie and Chocolate Factory). Художній фільм. США. Режисер Т. Бертон, 2005.

Ахат Ереч (Esio Trot). Телевізійний комедійний фільм. Великобританія. Режисер Д. Уолш, 2015.

Великий та добрий велетень ВДВ (The BFG). Художній фільм. Великобританія, Канада, США. Режисер С. Спілберг, 2016.

Відьми (The Witches). Художній фільм. США, Мексика. Режисер Р. Земекіс. 2020.

МУЛЬТФІЛЬМИ

Джеймс і гігантський персик (James and the Giant Peach). Мультфільм. Великобританія. Режисер Г. Селік, 1996.

Незрівнянний містер Фокс (Fantastic Mr. Fox). Ляльковий мультфільм. США, Великобританія. Режисер У. Андерсон, 2009.

Казки Сірого Вовка (Revoltin' Rhymes). Мультфільм. Великобританія. Режисери Я. Лахойер, Дж. Шух, Бін-Хан То, 2016.

ВИСЛОВИ ПИСЬМЕННИКА

«Я впевнений, що можу постукати у будь-який будинок, де є діти – в США, Великобританії, Голландії, Німеччині, Франції – і сказати: «У мене закінчився бензин. Чи не могли б ви пригостити мене чашечкою чаю? І вони, напевно, впізнають мене. І це для мене головна радість».

«Вважаю, що дитячий автор повинен бути смішним..., йому повинні подобатися прості жарти, загадки, все те, що подобається дітям. Він повинен бути винахідливим, мати першокласні сюжети, повинен знати, що зачаровує дітей, а що їм нудно. Їм подобається, коли їх лякають, їм подобається екшн, пригоди, привиди. Вони люблять шукати скарби. Вони люблять шоколад, іграшки, гроші, магію. Їм подобається, коли їх розважають. Їм подобається, коли негативний герой зустрічає неминучу смерть. Їм подобаються персонажі, які стають героями... Просто їм не подобаються довгі описи. Вони відчують якісне творення, але ненавидять незграбні речення... Їм подобаються історії, що містять загрозу. «Ти знаєш, що я зараз хочу?», — спитав великий Крокодил у малого. «Я хочу соковиту дитину на сніданок». Ось що їм подобається».

«Дитина десяти років дивиться на світ інакше. Якщо ти хочеш зрозуміти це – ти повинен стати навколішки і жити так десь тиждень. Дитина оточена велетнями, які наказують їй, що робити, а що ні... Дитині властиво опиратися наказам цих велетнів, такій соціалізації. Відтак велетні, що оточують дитину, стають «ворогами»... Це не зовсім розуміють дорослі. Тому, коли я обливаю брудом дорослих, як, до прикладу, в «Матильді», дітям це подобається».

«Я дуже хочу навчити дітей стати гарними читачами, навчити їх відчувати разом з книгою... Книги повинні бути смішними, захоплюючими і дивовижними».

«Найголовніше – вдивитися пильно в той світ, який тебе оточує: найдивовижніші таємниці ховаються там, де їх найменше чекаєш. Той, хто не вірить в чудеса, ніколи не зустрінеться з ними».

«Я пишу тільки про те, що захоплює дух або смішить. Діти знають, що я на їхній стороні».

ВИСЛОВИ ПРО ТВОРЧИСТЬ ПИСЬМЕННИКА

«...У творах Р. Дала оспівано любов до життя та дитинства і порушено проблему пошуку цінностей у цьому хаотичному світі».

«Твори Р. Дала часто починаються не зовсім оптимістично..., його герої опиняються десь у круговороті того, що є життям, – фантазія і реальність, страждання, розчарування».

(Я. М. Гелд, один із біографів письменника)

«Чарлі» викликає відчуття того, що Р. Дал відчуває насолоду, розповідаючи історії, точнісінько так, як ми насолоджуємось, читаючи їх. У цьому переконаєшся, коли починаєш подорожувати по шоколадній фабриці».

(Дж. Екшлер, британський критик у післямові до повісті «Чарлі і шоколадна фабрика»)

«Оповідання Дала майстерні, короткі, виразні, з руйнівною сумішшю невинності та жахливого...».

(Газета «Sunday Tribune», 2008)

«Популярність Дала росла протягом усього його життя і продовжила зростати навіть після його смерті в 1990 році. Так, ще 1994 року «Royal Mail» випустили спеціальну поштову марку першого класу... Був також варіант поштової марки для листівок. Пізніше, в 2012 році з'явився набір марок із найпопулярнішими персонажами Роальда Дала».

(К. Блейк, англійський художник-ілюстратор творів письменника)

«Це, напевно, найвеселіший англійський письменник за останні сімдесят років. І його неймовірно люблять американські і всякі інші діти. Тому, що його книги давно гуляють по світу».

(Е. Успенський, російський дитячий письменник)

«Роальд Дал уміє як ніхто інший підтримувати в дітях віру у свої сили і, не роблячи знижки на вік, вимагає від них ці сили використовувати – в ім'я правди, честі і добра».

(Ольга Мяеотс, перекладач, літературний критик, зав. відділом дитячої літератури бібліотеки іноземної літератури ім. Рудоміно)

-
9. Оповідання, за яке письменник отримав 1960 року премію Е. По у номінації «Найкраще оповідання». (Хазяйка)
 10. Автобіографічний роман, в якому письменник розповідає про своє дитинство. (Хлопчик)
 11. Прізвище режисера фільму «Чарлі і шоколадна фабрика», що вийшов на екрани 2005 року. (Бертон)
 12. Куди відправляються герої фентезійної повісті письменника «Чарлі і великий скляний ліфт»? (Космос)
 13. Ім'я головної героїні твору «ВДВ (Великий Дружній Велетень». (Софія)
 14. Який фентезійний роман потрапив до списку Американської бібліотечної асоціації «100 найбільш спірних книг 1990-1999 років»? (Відьми)
 15. Назва твору письменника, що за версією журналу «The Times» був включений до списку «100 найкращих книг для підлітків». (Матильда)
 16. Відомий англійський художник, який проілюстрував більшість видань Р. Дала. (Блейк)
 17. Місто Великобританії, в якому у липні проходить фестиваль Роальда Дала. (Ейлсбері)

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Богданов И. Добрий сказочник с черным юмором / И. Богданов // Даль Р. Дорога в рай : рассказы / Р. Даль. — СПб., 2004. — С. 5-14.

Гамбург Л. Польоти Роальда Дала / Л. Гамбург // Дитинство п'яти письменників Англії / Л. Гамбург. — Київ, 2008. — С. 84-106.

Роальд Дал (1916-1990) // Історія зарубіжної літератури ХХ ст. : навч. посіб. / за ред. В. І. Кузьменка. — Київ, 2010. — С. 264-281.

Роальд Дал / Дал Р. Відьми : [повість] / Р. Дал. — Вид. 5-е. — Київ, 2019. — С. 254-255.

Гамбург Л. Полеты в детство / Л. Гамбург // Страна чудес Алисы и Гарри Поттера : приглашение в англ. дет. лит. / Л. Гамбург. — Київ, 2012. — С. 100-109.

Роальд Даль (Roald Dahl) [Електронний ресурс] // Лабораторія фантастики : [вебсайт]. — Електрон. дані. — Режим доступу: <https://fantlab.ru/autor716>.

Roald Dahl [Електронний ресурс] // Roald Dahl : [вебсайт]. — Електрон. дані. — Режим доступу: <https://www.roalddahl.com/home/grown-ups>. — Назва з екрана.

НЕЗВИЧАЙНІ ІСТОРІЇ ВЕЛИКОГО КАЗКАРЯ

Інформаційний список та матеріали для проведення заходів
із нагоди 105-річчя від дня народження
англійського дитячого письменника Роальда Дала

Відповідальна за випуск А.І. Гордієнко.

Укладач Л.М. Ільченко.

Літературний редактор В.В. Зеленська.

Комп'ютерна верстка Ярчак Н.В.

Підписано до друку 05.08.2021 р.

Зам. № 20. Наклад 25 прим.

Видавець та виготовлювач

НБУ для дітей

вул. Я. Корчака, 60, м. Київ, 03190

Тел/факс. 400-65-87, тел. 400-05-01, 400-70-91

<http://www.chl.kiev.ua>

mail: library@chl.kiev.ua

